

**Інститут Східної Європи
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігон»
The Eastern-European Institute, Kafedra Ukrajinovnavstva
University «L'viv Stavropigion»**

Віктор Ідзьо

**Засновник кобзарського мистецтва у повоєнній
Польщі – Петро Лахтюк – Пантелеймон
Бондарчук, за свідченнями матеріалів
газети “Наше Слово”(1961-2002рр.)**

**Друкується за рішенням Вченої Ради
Науково-дослідного Інституту Українознавства Міністерства освіти і
науки України, протокол №5, від 14 квітня 2008 року.
Друкується за рішенням Вченої Ради Українського державного
університету в Москві, протокол №1, від 12 січня 2011 р.**

Наукова праця директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою українознавства УЛС, доктора історичних наук, професора, академіка Міжнародної Академії Наук Євразії, академіка Академії Наук Вищої Школи України, провідного наукового співробітника Національного науково-дослідного Інституту Українознавства МОН України, члена Президії Світової Наукової Ради при Світовому Конгресі Українців Віктора Ідзя “Засновник кобзарського мистецтва у повоєнній Польщі - Петро Лахтюк-Пантелеймон Бондарчук, за свідченнями матеріалів газети “Наше Слово”(1961-2002р.)”, з’ясовує проблему відновлення та популяризації кобзарського мистецтва в повоєнній Польщі.

На великому фактичному матеріалі, відтворюється призабута діяльність засновника кобзарського мистецтва у повоєнній Польщі - Пета Лахтюка-Пантелеймона Бондарчука, за свідченнями матеріалів газети Об’єднання українців в Польщі “Наше Слово”(1961-2002р.).

Проаналізований науковий матеріал почерпнутий в газеті Об’єднання українців в Польщі “Наше Слово” може послугувати джерельною базою у вивченні становлення та розвитку кобзарського мистецтва у повоєнній Польщі, як і діяльності його засновника Петра Лахтюка-Пантелеймона Бондарчука у 1961-2001 роках.

Рецензенти:

Кабузан В.-доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту Російської Історії РАН, завідувач історичного відділу Українського університету м.Москви(Москва).

Калакура Я.-доктор історичних наук, професор Київського національного університету, академік Академії Наук Вищої Школи України(Київ).

Кононенко П.-доктор філологічних наук, професор, Академік АНВШ, академік УАПН, академік МСАН, директор науково-дослідного Інституту Українознавства Міністерства освіти і науки України(Київ).

Недюха М.-доктор філософських наук, професор, завідувач сектору методології Інституту Законодавства Верховної Ради України(Київ).

Огірко О.-доктор філософських наук, професор кафедри філософії Львівської національної академії ветеринарної медицини ім. С.З.Гжицького(Львів).

Плющ М.- доктор філологічних наук, професор, завідувач філологічного відділу Українського університету м. Москви(Москва).

Шмагало Р.-доктор мистецтвознавства, професор, декан факультету Історії мистецтвознавства Львівської Національної академії мистецтв(Львів).

**Засновник кобзарського мистецтва у повосній Польщі –
Петро Лахтюк - Пантелеймон Бондарчук,
за свідченнями матеріалів газети “Наше Слово”
(1961-2002р.)**

Петро Лахтюк (справжнє прізвище Пантелеймон Бондарчук), відіграв величезне значення у заснуванні, розповсюдженні та популяризації кобзарського мистецтва в повосній Польщі. Влане його талант і надхнення невтомного поборника українського кобзарства слід поставити на чолі ряду українських бандуристів у Польщі в ХХ столітті.

Як засвідчують автобіографічні джерела, Петро Лахтюк утверджується, як шанувальник українського кобзарського мистецтва в Польщі та український бандурист зразу ж після повернення з воркутівської каторги яку він відбував на широких сибірських просторах з 1944 по 1955 роки.

Свою кобзарську справу в Польщі Петро Лахтюк розпочав, як аматор в 1961 році, коли його дружина Ольга Ласка привезла йому у Щецін з Варшави бандуру. Інструмент цей був подарований Міністерством культури УРСР, Міністерству культури народної Польщі, а останнє подарувало бандуру Головному правлінню Українського Суспільно-Культурного Товариства в Польщі[1].

Такими чином отримавши бандуру, Петро Лахтюк зрозумів, що боротьба за визволення України набирає інших форм, культурно-просвітницьких, а збройна боротьба яку він проводив в лавах ОУН-УПА з 1932 по 1944 роки не закінчилася, вона змінилася, як і обставини та методи. Зі збройної боротьби треба було переходити до боротьби на ниві української культури та мистецтва. Керуючись патріотизмом він вирішив використати свій талант для утворення спочатку української чоловічої хорової капели, а в подальшому і української капели бандуристів у містіТшебятіві, яка своїх слухачів та глядачів надихнула вірою у невмирущість української нації, підтримувала надію в українців в перемогу національної ідеї та піднесення української культури та мистецтва в Польщі [2].

Таким чином, як бачимо із свідчень “Нашого Слова”, Петро Лахтюк в час отримання бандури був звичайним аматором, який вперше познайомився з бандурою в перехідному таборі в Потьмі. Його першим вчителем гри на бандурі був каторжанин-бандурист на прізвище Загора. Бандурист Загора був родом, як згадує дружна

О.Ласка, з Дніпропетровщини. Слід наголосити, що начальник табору в Потьмі був також виходець з Дніпропетровщини і тому, як земляку, дозволив зробити Загорі бандуру, який опісля постійно граючи навчив грати на бандурі найблищого свого приятеля - Пантелеймона Бондарчука(Петра Лахтюка).

Таким чином дніпропетровець, бандурист Загора, передав свої знання гри на бандурі Петру Лахтюку. Окрім свої знань він бажав передати йому і свою бандуру, однак Петро Лахтюк, перебуваючи у воркутинському таборі не був впевнений за своє життя та свою долю, тому не взяв цього подарунку. Однак навчання бандуриста Загори стала предметом усього його подальшого життя. Вміння грати на бандурі ввело Петра Лахтюка у нову форму культурно-просвітницької боротьби з поневолювачами українського народу. І тому, коли він вийшов на волю і опинився в Польщі і ввійшов в українську громаду в Тшебятіві, де проживала сестра його приятеля Івана Сенька, що біля Щеціна, то розпочав працювати обліковцем в молочарні й подумувати про культурно-національну діяльність. Першим таким кроком його культурно-просвітницької боротьби, це організація українського народного хору. В 1956 році, коли в Польщі було організовано Українське Суспільно-Культурне товариство(УСКТ) він зразу став активним його членом. В цей час Петро Лахтюк організував в Тшебятіві український чоловічий хор з яким виступав по всіх відділення УСКТ в Польщі[3].

В подальшому Петро Пахтюк познайомився з Ольгою Ласкою, яка була тоді ще студенткою Української філології при Вчительській Студії в Щеціні. Він розповів їй про важке своє життя і про своє захоплення грою на бандурі. Скоро Ольга Ласка стає його дружиною, і обраним секретарем Щецінського воевідського правління УСКТ, яка спонукає уже, свого чоловіка Петра Лахтюка, серйозно зайнятися кобзарським мистецтвом. Випадковість долі дає можливість Ользі Ласці, цю бандуру, єдину, подаровану Міністерством культури УРСР для міністерства культури ПНР, в честь 100-річчя пам'яті Т.Шевченка, що була передарована головному правлінню УСКТ у Варшаві, привезти її до Щеціна й передати її бандуристу Петру Лахтюку, який був єдиним, на той час знавцем кобзарського мистецтва в Польщі[4].

Наявність талановитого кобзаря поставила перед Петром Лахтюком питання створення капели бандуристів. Передусім постало питання, де взяти інструменти? В цей час в м.Тшебятіві проживав столяр Степан Шумка, який вивчивши будову бандури, вирішив

попробувати виготовити інструмент. Дякуючи таланту та кмітливості йому вдалося виготовити спочатку 2, а пізніше ще 3 бандури, які лягли в основу укомплектування інструментами капели бандуристів. Слід наголосити, що в подальшому капела укомплектовувалася за рахунок привезених бандур з України приватними особами.

Таким чином з 1961 року, кобзарське мистецтво в Польщі розпочалося внаслідок сольного виступу Петра Лахтюка. Його перший виступ в Тшебятіві в березні 1962 року на Шевченківському концерті затьмарив уявлення всіх присутніх. Йому аплодували і одобрили все воєвідське правління УСКТ в Щеціні. Цьому тріумфу Петра Лахтюка, щоправда, передував виступ у 1954 році капели бандуристів з Києва під орудою Олександра Меньківського.

Тому керівництво щецінського відділу УСКТ в особах голови Івана Завадського, заступника щецінського відділу УСКТ Михайла Козака та інших членів воєвідського правління, визнали велику титинічну працю П.Лахтюка. Особливо перейнялися вони любов'ю до кобзарського мистецтва, коли він перебував в санаторії на лікуванні, утворена ним 1964 році та очолювана капела бандуристів самостійно та успішно виступила перед українською громадою в Гданську.

З утворенням капели “Бандура” та з її діяльністю на території Польщі нею почала цікавитися українська і польська преса, яка висвітлювала роботу першого кобзарського колективу. Передусім газета УСКТ “Наше Слово”, яка висвітлювала всі процеси становлення та розвитку українського кобзарства в Польщі. Тому проаналізуємо діяльність капели “Бандура”, та її засновника Петра Лахтюка згідно за свідченнями газети “Наше Слово”.

Вперше про виступ бандуриста Петра Лахтюка на шевченківських святах 11 березня 1962 року газета УСКТ “Наше Слово” подала статтею Антона Трояна “Щеціняни - Кобзареві” в якій він наголосив:” Після вступного слова викладача української філології Дарії Ярчак і доповіді студента Володимира Миська в художній частині виступили студентський хор під керівництвом гр. Дмитрика Еміля, бандурист з Тшебятіва Петро Лахтюк та інші[5].

Дальше про роботу очолюваної Петром Лахтюком капели “Бандура” “Наше Слово” розповів дописувач Йосиф Бак у статті “Бандурист,” в якій наголосив:” Хочеться звернути увагу на одну людину Петра Лахтюка, який окрім хору в м.Тшебятіві на громадських засадах організував ще й капелу бандуристів. Він уже не

раз нас радував своїми сольними номерами пісень в супроводі бандури, яку подаровано з України. Оскільки це був подарунок єдиний то знайшовся місцевий “фабрикант” Стефан Шумка, який наробив інструментів для колективної гри на бандурах... С. Шумці зараз 63 роки і треба думати про форми допомоги цій людині, щоб своєю працею від забезпечив бандурами все УСКТ[6].

В наступній статті “Повертається втрачена слава” Мирослав Вербовий наголошує:” Знаний у м.Тшебяткові майстер бандур Стефан Шумка є також і актором. Він допомає ентузіасту, зокрема бандуристу Петру Лахтюку організувати гурток бандуристів хоча б з 10 чоловік. Під його Петра Лахтюка керівництвом тріо бандуристів уже грає і співає, але, щоб було їх більше потрібні бандури, яких на жаль у нас не купиш, а Шумка Степан такої кількості бандур скоро не зробить, бо і матеріалу бракує і струн не знайдеш, скаржитись він. Дивлячись на виконані бандури насувається думка - золоті руки у цієї людини, яка уміє зробити такий інструмент[7].

Дальше в своєю замітці під псевдонімом (Петренко, Петро Петренко, П.П.) Петро Лахтюк розповідає, що в концерті у м.Тшебяткові, який відбувся 19 травня 1963 року тшебятківська капела бандуристів, виконала 7 українських народних пісень[8].

Дальше “Наше Слово” подає статті про виступи Петра Лахтюка(Петренка) на Шевченківських концертах в Тшебяткові, Щеціні, Бечині разом з артистами щецінської оперетки в яких має великий успіх[9].

Дальше “Наше Слово” наголошує, що під час “Днів культури України” від УСКТ виступило тріо бандуристів з Тшебятова, які виконали ряд українських народних пісень[10].

21 квітня 1963 року відбулася IV воевідська конференція УСКТ в Щеціні в якій також взяла участь капела бандуристів з Тшебятова, цього для їх чекав подвійний виступ в щецінському радіо та для делегатів на конференції[11].

В “Нашому Слові” було наголошено, що 21 серпня 1963 року відбулися урочисті збори в Тшебятові в якій взяла участь і місцева капела бандуристів, яка виконала 12 українських народних пісень і дві пісні польською мовою. Голова міської ради Салдецькі побажав успіхів у подальшій праці капелі бандуристів[12].

31 вересня 1963 року в Грифіцах відбулася повітова вчительська конференція в першій частині концерту якої виступила

капела бандуристів з м.Тшебятова. Бандуристи виконали вісім українських народних пісень, успіх був великий[13].

У січні 1964 році гурток УСКТ в Тшебятіві організував ялинку для українських дітей. Святковий настрій яких підтримала капела бандуристів, яка виконала ряд українських народних пісень. Слід наголосити, що естрадна група теж очолювалася бандуристом Петром Лахтюком[14].

В цей час “Наше Слово” наголошує редакція в статті “Щецін - Шевченкові”, що 22 березня в приміщенні єврейського товариства відбувся концерт Т.Шевченку в якому взяла участь капела бандуристів з Тшебятова, яка виконала українські народні пісні[15].

Як засвідчує “Наше Слово”, 10 травня в Тшебятіві відбувся урочистий концерт присвячений 150 роковинам з дня народження Т.Г.Шевченка. З доповіддю про творчий шлях Кобзаря виступила О.Ласка. Різноманітною була і культурна програма в якій взяли участь чоловічий хор, капела бандуристів. Надзвичайно тепло присутні привітали бандуристів, які виконали ряд пісень:”Думи мої думи мої”,”Реве та стогне Дніпр широкий”,”На високій дуже кручі”, ”Взяв би я бандуру”[16].

Дальше газета “Наше Слово” розповідає про налагодження співпраці Щецінського і Кошалінського УСКТ. В рамках цієї співпраці в обох повітах відбулися концерти капели бандуристів з Тшебятова, яка складалася з 7 осіб. Бандуристи всюди грали і співали українські народні пісні. З великим успіхом вони виконували українські народні пісні польською мовою, а саме ”Пішов козак потайком”, в перекладі диригента й керівника капели Петра Лахтюка та ”Реве та стогне”. Разом з бандуристами виступава таож лауреат цього річного конкурсу в Зеленій Горі” - Еміль Дмитрик з Кошаліна”[17].

Тут же в цьому номері газети “Наше Слово” вийшла стаття П.Лахтюка ”Українські фільми у Тшебятіві” в якій дописувач статті наголошував: ”що було б добре випустити фільм про Степана Шумку, як майстра, який не лише виробляє бандури, але й грає на них”[18].

Дальше на шпальтах “Нашого Слова” Перто Петренко наголошує, що місто Тшебятів, що у Вроцлавському воєвідстві над річною Регою в 10 км. від моря в якому проживають переселенці з над - Бугу, Вілещини, Холмщини, Лемківщини виростило нове покоління серед якого багато переселенців української національності, які входять в гурток Українського Суспільно-Культурного Товариства.

Кожний червертий тут намагається спробувати навчитися гри на бандурі, щоб розбудувати бандурну гру в Польщі. Слід наголосити, що капела бандуристів, як єдина в Польщі, повинна виконувати велику роль на культурні ниві, що залежатиме від головного правління УСКТ в Варшаві[19].

10 січня 1965 року гурток УСКТ в Тшебятіві організував ялинку та концерт для українських дітей в якому прийняла участь і капела бандуристів. Всім дуже сподобалися, у виконанні бандуристів новорічні та різдв'яні пісні[20].

В травні на загальноміському сході та концерті виступила також на закінчення і капела бандуристів і виконала 5 українських народних пісень. В цілому, як наголошував дописував Петро Петренко(Петро Лахтюк), її концерт пройшов з великим успіхом[21].

Як наголошує В.Максимович статтею “ Вшанування пам'яті Великого Кобряря у Варшаві” у великому святі варшавського гуртка взяла участь капела бандуристів гуртка УСКТ в м.Тшебятіві під керівництвом П.Лахитюка[22].

Дальше Ярема Гудемчук в статті ”Зустріч з послем” вибраного народом до сейму відбулась художня частина в які виступив ансамбль бандуристів з Тшебятова та інші художні колективи[23].

До ХХ-ліття визволення міста Тшебятова, наголошує в своїй статті Петро Петренко(Петро Лахтюк) - в будинку культури м.Тшебятова відбувся концерт, на якому виступив художній колектив УСКТ та капела бандуристів[24].

Дальше “Наше Слово“ статтею ”Хвала вроцлавським гуртківцям” наголошує, що до визволення Вроцлава від гітлерівців Вроцлавський та Лігніцький гуртки УСКТ запросили для виступу капелу бандуристів під керівництвом Петра Лахтюка, яка виступила тут з великим успіхом. Всім сподобалися такі пісні, як: ”Їхав козак за Дунай”, ”Карії очі чорнії брови”, “Ніч така місячна” та інші. У вечері цього ж дня бандуристи давали ще один концерт в клубі УСКТ. Присутні довго не давали зійти з сцени нашим бандуристам, а коли закінчився концерт керівник капели Петро Лахтюк при акопонементі бандури проспівав ще ряд українських пісень і дум, за що глядачі ще довго наголюдували його довготривалими оплесками. Вроцлавяни-українці, ще довго пам'ятатимуть цей день, як свято польського і українського народів[25].

Дальше Йосиф Бак статтею “Щецін-Шевченкові” наголошує, що шевченківський вечір у Щеціні був справді величавий. Вперше

естрада проспівала ряд пісень в супроводі відомого бандуриста П.Лахтюка[26].

Дальше Петро Петренко(Петро Лахтук) розповідає про "Концерт в Надажицях", Кошалінського воєвідства, який закінчився виступом О.Терефенка, який виконав пісню на бандурі "Ой ходила дівчина бережком"[27].

Дальше Петро Петренко статтею "Про свято пісні і танцю" наголошує, що 12-13 червня 1965 року відбулося "ХІ Свято пісні і танцю у Свиднику в Чехословаччині". У цьому святі також взяла участь капела бандуристів із Тшебятова. [28].

В статті "Концерт біля ялинки", який відбувся в Тшебятіві, Петро Петренко наголошує на виступі місцевого ансамблю бандуристів. Поляки уважно слухали українські народні пісні у супроводі бандур після чого аплодували взнак "польсько-української дружби" [29].

В статті "Тшебятівський гурток про себе" Петро Петренко наголошує:"... в 1963 році в м.Тшебятіві при чоловічому хорі організувався ансамбль бандуристів. Сприяла цим процесам Ольга Ласька, яка в той час була секретарем правління УСКТ в Щеціні. Уже 17 березня 1963 року на шевченківському святі в Тшебятіві виступили 3 бандуристи. Це був початок. Зараз у 1966 році в капелу згуртовані 8 бандуристів. Всього у нас є 10 бандур, які закупила голована управа УСКТ. В 1964-1965 роках ансамбль бандуристів виступив в Щеціні, Інську, Грифіцах, Гожиславі, Бечині, Тшенсачу, а також в Кошалінському воєводстві: Надажице, Боболіце, Глодув, Годзі, а також у Вроцлаві та Варшаві. Останній виступ ансамблю разом з хором відбувся в Кошаліні 16 березня 1966 року на шевченківському вечорі. Нещодавно концерт бандуристів було подано по польському радіо. На завершення капела бандуристів закликала українську молодь Польщі активно вивчати і розповсюджувати кобзарське мистецтво[30].

Дальше в статті Петра Петренка "Діяльність естради "Бандура" наголошується, що: "Аматорська капела бандуристів в Тшебатіві переродилась, так би мовити, в аматорську естраду "Бандура". Нічого в цьому дивного не має, бо сьогодні все змінюється, тому й капела змінюється. Мусимо змінювати також і свій репертуар. Поки що естрада "Бандура" виступає старими силами, може похвалитися малим доробком у новому році. Після того як в Нашому Слові був кинутий клич, щоб творити малі естрадні групи, члени капели не завагались підхопити цей клич і вирішили змінити методи праці. І тепер естрада

”Бандура” якби новонародженна аматорська одиниця вже з новою програмою виступила в таких місцевостях: Тшебятіві, Грифіцях, Страхоціні, Щеціні. Всім відомо, що головне управління УСКТ у Варшаві запланувало вислати кілька членів естради ”Бандура” на місячний курс бандуристів до Києва. Як би цей план вдався здійснити, тобі був би запевнений розвиток цієї естради на високому рівні”[31].

У наступній статті Йосифа Бака “Щецін - Шевченкові”, поміщений в цьому ж номері наголошується на участі в святі капели бандуристів з Тшебятова. Бандуристи під керівництвом Петра Лахтюка успішно виконали пісні: “Думи мої”, “Реве та стогне”, “Карії очі”[32].

В цей час з нагоди 1000-річчя Польщі та 10-річчя УСКТ в Реску і в Тшебятіві відбулися великі святкування та концерти в яких також, як наголосує газета “Наше Слово” взяли участь бандурист П.Лахтюк, який виконав під акомпанемент бандури кілька українських пісень[33].

Дальше Йосиф Бак розповідаючи про “Святкування Х-річчя УСКТ в Щеціні” наголошує, що після привітальних промов В.Данішевський від імені Міністерства культури вручив Петрові Лахтюку, художньому керівнику Тшебятівської капели бандуристів, відзнаку “Заслужений діяч культури”. Опісля відбувся концерт в якому взяли участь відома естрадна співачка Ольга Табачник і тріо самодіяльної капели бандуристів з Тшебятова[34].

21 січня 1967 року в світлиці гуртка УСКТ у Тшебятіві, як наголошує “Наше Слово” відбулась урочиста ялинка в концертній частині якої взяла також участь місцева капела бандуристів, яка виконала окрім старих, також кілька пісень з нового репертуару[35].

Дальше газета “Наше Слово” статтею О.Яворенко розповідає про концерт в Будинку культури в Грифіцах в якому виступила і капела бандуристів з піснею “Взяв би я бандуру”. З бандуристами у їхньому концерті також взяла участь солістка щецінського естрадного гуртка УСКТ Марія Погранична[36].

Як бачимо із подальшої публікації Петра Петренка “Концерт бандуристів у Келпіні”, повітовий відділ культури в Грифіцах розпочав велику діяльність з нагоди святкування “Днів освіти, книжки і преси”. На цьому святі виступила також капела бандуристів з Тшебятова. В програмі капели були українські, польські пісні. Перед виступом представник народної культури в Грифіцах пан Млечко в короткій промові розповів присутнім про значення і розвиток народної культури і народного інструменту бандури. Концерт

бандуристів пройшов з великим успіхом, тим більше, що ніколи ще мешканці цього села не бачили українських народних строїв та інструментів, не чули українських пісень при аконементі бандур. На концерті було виконано 18 пісень, публіці найбільше сподобалися такі пісні, як: "Дощик, дощик", "Ой у вишневому садочку", "Дівка в сінях стояла", "Місяць на небі", "Ой дівчина горлиця", та польською мовою "Гуралька Галька"[37].

Дальше Петро Петренко в статті, що другий фестиваль "Ой співаночки мої" наголошує що, в неділю 23 липня, УСКТ був представлений одиноким ансамблем бандуристів з Тшебятова, яким керує Петро Лахтюк. Під звуки бандур цей оригінальний ансамбль виконав ряд сучасних та історичних пісень. Була тут чумацька пісня "Ой наїхали вони на Україну", дума "Ой Морозе-Морозенку". Ансамбль виконав у виконанні Петра Лахтюка свою обов'язкову пісню "Взяв би я бандуру"[38].

Подальші статті опубліковані і Нашому Слові у 1967 році розповідають про п'ятий воєвідський огляд естрадних колективів, на якому, як наголошено, керівник тшебятівських бандуристів П.Лахтюк виступив разом з солісткою Марійкою Пограничною, яка виконала під бандуру українські народні пісні[39].

В наступному номері, як наголошено в газеті члени капели бандурів С.Шумка, П.Патка та Т.Сулик в музичній інсценізації з козацького життя чарували присутніх слухачів на міжвоєвіжському перегляді естрадних груп, що відбувся 4 червня 1967 року в Тшебятіві[40].

Таким чином підсумовує в своїй статті Ярослав Полянський "П'ятий воєвідський" - у неділю 4 червня відбувся черговий 5-тий воєвідський фестиваль естрадних гуртків УСКТ. О 17 годин 30 хвилин при великій кількості глядачів почався запланований концерт естрадного гуртка "Бандура". Окрім місцевих глядачів на виступ "Бандури" приїхало близько 200 шанувальників бандурного мистецтва з Польщі, які підтримали своїх улюбленців на кваліфікаційному концерті своїми оплесками. Програма капели бандуристів була поділена на дві частини по 40 хвилин. Почав її весь гурток піснею "Взяв би я бандуру"... Треба відзначити, наголошував в дописі Я.Полянський, що бандуристи доклали великих зусиль і старань, зокрема солісти: Маруся Погранична, керівник Петро Лахтюк, бандуристи: Іван Бабинський, Олександр Терепенко, Теодор Сулик, Степан Шумка, Павло Каричинський, Михайло Патра, заслуговують

на високу оцінку. В свою програму вони вклали багато праці і старань, а керівник Петро Лахтюк - це невтомна людина, яка від усього серця віддається цій праці. Після закінчення програми журі в складі представника влєвідського відділу культури Марії Бялковської, секретаря УСКТ Олександра Гнатюка, члена УСКТ Ольги Ласки наголосили, що власне цей гурт поїде представляти Щецинський відділ УСКТ до Санока. Над програмою, щоправда “Бандура” ще повинна попрацювати[41].

Дальше газета “Наше Слово” статтю “Дні Грифіцької землі” наголошує, що з ініціативи Грифіцького Товариства культури, Відділу Культури ПНР 17-18 червня відбулося святкування Грифіцької землі у які взяли участь гурток УСКТ “Бандура” з Тшебятова. Бандуристи виконали ряд пісень і мелодій як українською так і польською мовами. Журі високо оцінило виконанною “Бандурою” програму і призначило їй перше місце, а також грошову нагороду та грампластинку для кожного члена гуртка. Після обіду переможець, гурт “Бандура” першим виступив на публічному згромадженні з своєю програмою. Присутні гаряче аплодували кожному виступу. Успіхи Бандури були б ще вдалими, якщо б у виступах взяли участь всі її члени. Такими чином дні Грифіцької землі були дуже вдалими, цікавими і атракційними, які поєднали українців і поляків[42].

Слід наголосити, що дописувач до “Нашого Слова”, в №34 за серпень 1967 р., який вирішив залишитися невідомим так характеризував виступи на Сяноцькому огляді виступ гурту “Бандура”: ”Чи не найбільш захоплючим був виступ капели бандуристів з Тшебятова, під керівництвом досвідченого бандуриста Петра Лахтюка. Дуже цікавий той факт, що бандуристи грали на власних бандурах, виготовлених членом колективу 68-ти річним Стефаном Шумкою. Тшебятівці полонили серця глядачів, не лише бандурами, але чарівними строями”[43].

Слід наголосити, що Петро Петренко в статті “Ще про перший фестиваль” наголошував:” Перший фестиваль естрадних гуртків УСКТ, що відбувся 22-23 липня у Саноці зробив велике враження не лише на тих хто з’їхався до Сянока з усіх кінців Польщі, але й на тих хто з різних причин не прибули на це велике наше свято. Він мав відгомін і був популяризований на шпальтах газети “Наше Слово”, яка наголосила, що в Сяноці успішно виступили і бандуристи. Основною подією є та, що в подальшому у 1968 році буде проведено II фестиваль”[44].

Дописувач, який вирішив залишитися невідомим, так характеризував на Сяноцькому огляді виступ гурту “Бандура”: ”Чи не найбільш захоплючим був виступ капели бандуристів з Тшебятова, під керівництвом досвідченого бандуриста Петра Лахтюка. Дуже цікавий той факт, що бандуристи грали на власних бандурах, виготовлених членом колективу 68-ти річним Стефаном Шумкою. Тшебятівці полонили серця глядачів, не лише бандурами, але чарівними стороями”[45].

Дальше музичний інструктор при головній управі УСКТ Ярослав Полянський в статті “ Між першим і другим фестивалем” робить огляд українського музичного життя в Польщі: “Серед визначних колективів відзначимо “прославлену капелу бандуристів з Тшебятова”, яку заснував та очолює Петро Лахтюк. Вона захопила чудовим образом з нашої давнини. Можна її сміло назвати - заслужена”[46].

Слід наголосити, що інший дописувач до “Нашого Слова”, в №34 за серпень 1967 р., який теж вирішив залишитися невідомим так характеризував виступи на Сяноцькому огляді виступ гурту “Бандура”: ”Чи не найбільш захоплючим був виступ капели бандуристів з Тшебятова, під керівництвом досвідченого бандуриста Петра Лахтюка”[47].

Інший дописувач наголошував:” Дуже цікавий той факт, що бандуристи грали на власних бандурах, виготовлених членом колективу 68-ти річним Стефаном Шумкою. Тшебятівці полонили серця глядачів, не лише бандурами, але українськими національними костюмами”[48].

Дальше статтею “Не забули пом’янути” дописувач Й.Бак розповідає про “Шевченківський вечір в Щеціні” в якому капела бандуристів під керівництвом Петра Лахтюка виконала “Заповіт”. В подальшому честь цього свята спасла капела бандуристів, яка дала великий концерт. Петро Лахтюк особисто виконав з успіхом декілька українських народних пісень[49].

Дальше Петро Петренко в статті “Зустріч з делегатом на IV з’їзд УСКТ” наголошує, що Тшебятівський гурток УСКТ зустрівся з делегатом від Щецінщини Труханом і обговорив свої проблеми, серед яких були і проблеми капели бандуристів. Передусім участі капели бандуристів у II фестивалі з новою програмою та подальшій допомозі капелі бандуристів УСКТ. Все це делегат мав лобіювати на IV з’їзді УСКТ[50].

Невідомий дописувач наголошує, що: "... на фестивалі побачимо художні колективи, що виконують в різних сценічних жанрах. Хоровий представляє передовсім шкільна молодь та сільські гуртки. Естрадну програму представляють в більшості міські гуртки. Зі своєю програмою виступлять бандуристи з Тшебятова[51].

Анонімний дописувач "Нашого Слова" М.Д. подає велику статтю " II Фестиваль Української пісні й музики" в якій наголошує, що 29-30 червня в Кентшині відбувся II фестиваль української пісні й музики. В якому взяло участь все українське населення в Польщі. Невідомий М.Д. подає програму виступів на II фестивалі: "... Після збірного хору виступили художні колективи з Ліс - Кліщець, з Лігниць - Безкид, "Бандура" з Тшебятова[52].

Інший невідомий дописувач з приводу виступу гурту "Бандура" наголошував: "На відміну від інших колективів на сцені бачимо козацьких нащадків - членів ансамблю "Бандура" з Тшебятова. На фестивалі виступило тільки 4-ро бандуристів: Петро Лахтюк - керівник колективу, Баблицький, Теодор Сулик та Петро Перчик. Їхню програму знаємо з чисельних концертів. Тут їм особливо вдалися пісні: "Пісня про Залізняка", "Прощай село ріднеське", "Тихо над річкою". З ними виступав симпатичний дует дівчат зі Щеціна - Маруся Погранична з гітарою та Христя Гусак"[53].

Дальше невідомий дописувач "Нашого Слова" М.З. в статті "Ольштинська радіостанція про наш фестиваль" наголошує, що 4 липня цього року о 17 годин Ольштинська радіостанція подала в своєму ефірі 35-ти хвилинну передачу "Пісні квітучої України", яку присвятила II фестивалю української пісні й музики, що відбувся 29-30 червня в Кентшині. Програма була дуже різноманітна і різнобарвна... Найбільше враження на нас справив в ефірі регіональний колектив "Бандура" з м.Тшебятова в якого є антитентизм поєднання з великою музикальністю і відчуттям краси, що ставить цей колектив, на нашу думку, на дуже високій позиції[54].

Про II фестиваль ділиться своїми враження його глядач Ярослав Залітач у статті "Другий фестиваль був кращий": "... В містечку гомоніла українська мова, лунала українська музика і пісня... Додам, що гарно виконав свою програму... колектив бандуристів з Тшебятова, який концентрував навколо себе велику увагу. На черговий фестиваль слід розробити якусь емблему УСКТ з бандуристами..."[55].

З нагоди II фестивалю газета “Наше Слово” передрукувала статтю з газети “Глос Ольштиньскі”, яка наголошувала, що: “...З великим успіхом виступили наші тшебятівські бандуристи на II фестивалі в Кентшині”[56].

Дальше Петро Петренко в статті “Концерт в Інську” розповідає, що в дуже гарному містечку Інську, що в Щецінському воєвідстві, в неділю 15 грудня 1968 року щецінським відділенням УСКТ було організовано концерт в якому брав участь ансамбль бандуристів з Тшебятова під керівництвом Петра Лахтюка, який показав багату різноманітну програму. Треба відмітити, що у виконання бандуристів особливу увагу заслуговували пісні: “Кисеве мій”, “Бандура” та “ У горах Карпатах”[57].

Дальше Петро Петренко в статті “Чи буде в Щеціні ансамбль бандуристів?” наголошує, що у зв’язку з тим, що щецінська управа поставила завдання створити ансамбль бандуристів під керівництвом Петра Лахтюка - керівника ансамблю в Тшебятіві. Протягом останніх двох місяців вже виявили бажання вчитися грати на бандурі 6 осіб, але проби поки що відбуваються на трьох бандурах. Одже бракує ще три бандури. Ансамбль бандуристів може розпочати навчання, якщо будуть куплені бандури. Умови для створення ансамблю дуже добрі, бо є відповідна світлиця, де відбуваються проби, а аматори мають відповідні вокальні здібності, які потрібні бандуристові. Треба надіятися, що щецінські бандуристи не залишать розпочатої справи і докладуть всіх зусиль щоб опанувати досить складну техніку гри на бандурі. При цій нагоді слід відмітити, що новостворений ансамбль буде мішаний, бо на проби ходять не лише хлопці, але й дівчата. Є надія, що амбітні бандуристи виступлять з концертом на III фестивалі української пісні і музики, який планується провести в кінці червня 1969 року. Отже, вже тепер можна побажати їм найкращих успіхів в аматорській праці[58].

В наступній статті Петра Петренка “Бандуристи у село Бурово” розповідає, що в Щецінському воєвідстві в повіті Голеньов, в гарній лісистій місцевості розташоване село Гурово в якому проживають кілька українських сімей, а їх діти ходять до новопобудованої школи в якій їх рідної мови вчить вчителька Палагія Спаяк. 19 січня в невеликій залі цієї школи відбувся концерт української пісні. В концерті взяли участь “Синички” із Щеціна та бандуристи з Тшебятова Іван Бабіцький та Петро Лахтюк. Бандуристи запропонували різноманітну програму, виконали українські народні

пісні з козацьких і гайдамацьких часів, але більшість було сучасних[59].

Дальше Петро Петренко в статті “З піснею від Чахова до Соснова” наголошує, що Селах Чахово і Соснова, що в повіті Лобез Щецінського воєводства, 2 лютого, українці провели концерт української пісні та музики. Програму концерта виконували “Синички” з Щеціна та бандуристи з Тшебятова. Світлиця була заповнена мешканцями села. Концерт зробив велике враження. В цей же день вечером концерт був повторений в селі Соснова. Місцеве українське населення повністю заповнило світлицю й з великою увагою слухало українських пісень та дум під акомпанімент бандур[60].

Далеше невідомий автор “Нашого Слова” М. Дз. у статті “Валч зворушив глядачів” наголосив, що цього року у Валчі 18 травня відбувся міжвоєвідський огляд ускативських гуртків художньої самодіяльності із Щецинського та Кошалінського воєводства. Розглядався їх рівень підготовки до III фестивалю української пісні й музики. Театральний зал місцевого будинку культури був повністю заповнений. До нього прибули також українці з навколишніх міст та сіл... В цім огляді також взяли участь всі тшебятівські та щецинські бандуристи. Їх музичним керівником є невтомний бандурист Петро Лахтюк. Дали вони порівняно з іншими, на огляді, найбільшу програму. Виступ бандуристів у Валчі - це ще один їх сценічний успіх. Вони вмюють своїм мистецтвом полонити глядачів. В їх репертуарі знаходяться чисельні українські народні пісні, козацькі, народні, любні, жартівливі. Солістами цього цього художнього колективу є Петро Лахтюк, Іван Бабицький та подружжя Галина і Юрко Ліборський[61].

Дальше М.Маркович статтею “Вечір у щецинському клубі” УСКТ наголошує, була доповідь міністра Данути Юрчак, яка була присвячена 200 - річниці Івана Котляревського. Після офіційної частини вечора виступив Петро Лахтюк з групою щецинських бандуристів. Свій концерт вони почали піснею “Взяв би я бандуру”. Потім виконали такі пісні, як “Ніч яка місячна”, “Йшов козак потайком”, “ Ти сказала прийди, прийди” та “Грає море зелене”. Були також пісні з “Наталки Полтавки”, які виконував Петро Лахтюк в супроводі бандури. Слід наголосити, що цей вечір пройшов з великим успіхом і він запам’ятається на довго у пам’яті слухачів[62].

Анонімний М.К. в статті “Пленум Воєвідського Правління УСКТ в Щеціні” наголошує, що 7 грудня відбулося пленарне

засідання воєвідського правління УСКТ, ... яка наголосила, що позитивним явищем є:” утворення гуртка бандуристів в Щєціні... За визначні заслуги перед громадою та УСКТ і в зв’язку з переходом О.Гнатюка до праці в головному правлінні УСКТ пленум звільнив його від обов’язків секретаря Щєцінської управи і ввів до складу, одночасно і президії та обрав на посаду секретаря ВП УСКТ Пєрта Лахтюка”[63].

На початку 1970 року бандуристи з Тшебятова виступають в невеликому містечку Щєцінського воєводства Інську, що над озером. Тут проживає велика кількість українців, яких поселили тут після II світової війни. Власне тут пройшла Маланка на якій виступили щєцінські бандуристи, які своїм “міні-концертом” виконали 9 українських народних пісень[64].

Дальше “Наше Слово” подає повідомлення, що 19 квітня о 18 годин в Тшебятові на вул. Слюзова 21 відбудеться концерт присвячений Шевченківським роковинам на якому виступить мансамбль бандуристів з Щєціна.. Запрошуємо взяти участь всіх хто бажає вшанувати пам’ять великого поета України Т.Шевченка. - МП УСКТ Тшебятів[65].

Дальше “Наше Слово” подає інформацію про святкування українською громадськістю Щєціна 156 річниці Кобзаря України. Був великий концерт, як наголошено в газеті “Наше Слово” - ... левячу частку програми взяли на себе бандуристи на чолі з невтомним керівником Петром Лахтюком. Бандуристи під супровід бандур виконали багато пісень. Їм багато аплодували, оскільки вони були до цього часу відомі по виснупах Ольштинському, Кошалінському, Вроцлавському воєвідствах, Варшаві. Це заслуга Петра Лахтюка, який за короткий час зібрав, навчив і популяризував бандуру в Польщі. Хоч це ще молодий колектив, наголщував дописувач І.Зінич, він показав себе з що найкращої сторони[66].

Широко висвітлює дописувач до “Нашого Слова” М.Дз. про “Шевченківський концерт у Варшаві”, який організував місцевий гурток УСКТ 22 березня 1970 року. Слід наголосити, що молодих виконавці з Варшави були і молоді варшавські бандуристи. Такими чином, наголщує дописувач, спеціальну увагу заслуговують молоді варшавські бандуристи Левко і Ганна Сивіцькі, які полонили глядачів своєю музикальністю, а також старого козарлюгу, досвідченого бандуриста Петра Лахтюка, художнього батька всіх уєскатівських бандуристів, завдяки якому розвелись у нас прихильники цього

кобзарського інструменту. Є в нас тепер бандуристи в Тшебятові, Щеціні, Лігніці, Банях Мазурських та у Варшаві. А з кожним роком їх стає все більше...[67].

Дальше дописувач І.З. в статті “Щецінщина - півроку пізніше” наголошує на тому, що відомий керівник капели бандуристів Петро Лахтюк, якого обрано головою щецінокого відділу УСКТ розпочав налагоджувати українські хори та в подальшому проводити культурні заходи в усіх містах і селах Щецінського воевідства. Він почав огляд аматорських гуртків Щецінщини. Найближчою організована ним імпреза буде Шевченківський концерт в Щеціні[68].

Дальше Петро Петренко в “Нашому Слові” у статті “Загальні збори у Страхоціні” наголошує, що тут проживає 14 українських родин, які утворили місцевий гурток УСКТ. Скоро в них ювілей річниця переселення з Західних на Північні землі, тому вони вирішили запросити на свій “ювілей” бандуристів з м.Тшебятова...[69].

Дальше Петро Петренко статтею “Концерт в Бечині” наголошує, що гурток УСКТ в Бечині останнім часом поживав культурно-освітню роботу. Запланований Шевченківський концерт відбувся 12 квітня з великим успіхом 1970 року в місцевій світлиці. У художній частині вечора взяли участь капела бандуристів з м.Тшебятова та інші садіяльні гуртки... Концерт закінчився повним успіхом[70].

Дальше Петро Петренко статтею “Концерт в Тшебятові” наголошує, що останнім часом міське правління УСКТ в Тшебятові поживало культурно-освітню діяльність. 21 червня 1970 відділення УСКТ в Тшебятові організувало концерт... в якому взяли участь серед інших колективів і капели бандуристів з міст Тшебятева і Щеціна під керівництвом Петра Лахтюка[71].

У висновок діяльності Щецінського УСКТ в 1970 році наголосимо, що щецінські українці у продовж року постійно влаштовували концерти в яких активно брали участь всі українські колективи Щецінщини і в них обов'язковим був виступ уже двох самодіяльних капел бандуристів з міст Тшебятова та Щеціна, які очолював Петро Лахтюк[72].

Дальше М.Дзвінка статтею “Над бистрим голубим Сяном” наголошує, що праління УСКТ створено “Перемиський курс для інструкторів” для співочо-музичних аматорських гуртків УСКТ. Протягом 2-х тижнів майже 20-ти особова група діячів Товариства здобували знання під фаховим керівництвом... На особливе підкреслення заслуговує зацікавлення на курсі кобзарського

мистецтва. Петро Лахтюк, який сам аматорським способом вивчив гру на бандурі, ставши згодом неабияким знавцем інструменту, здобув собі чималий гурток прихильників бандури. На курсі вчив він грати на цьому інструменті сім осіб, серед яких більшість становили дівчата...[73].

Одне із перших чисел газети “Наше Слово” в 1971 році наголошує про обрання Петра Лахтака секретарем Щецінського воевідського відділу УСКТ, як засвідчила газета:”Петро Лахтюк, окрім очолювання капели бандуристів, став активним українським громадським діячем на Щецінщині, зокрема, з 1971 року став дописувачем газети ”Наше Слово”, що є темою іншого дослідження, однак слід наголосити, що в цей час Петро Лахтак вправно керує капелою бандуристів, що засвідчено на шпальтах ”Нашого Слова””.

Газета “Наше Слово” наголошує, що звітно-виборча кампанія розпочалася і на Щецінщині 29 січня 1971 року... Секретар воевідського правління П.Лахтюк детально прозвітував про українське національно-культурне життя на Щецінщині, наголосив на необхідності активно готуватися до 15-ти ліття УСКТ, зокрема очолюваним ним бандуристам[74].

Газета “Наше Слово” в числі 19 від 9 травня 1971 року наголошувала, що щецінські бандуристи взяли участь у міжвоєвідському огляді в Кошаліні[75].

Газета “Наше Слово” статтю “Звітно-виборчі збори в Щеціні” наголошує, що ансамбль бандуристів, щорічно дає 8-10 концертів річно не тільки в Щеціні, але й в інших містах.[76].

В цей же час до XV-ти ліття УСКТ в Щеціні відбувся вечір “Щецін - Лесі Українці” в якому взяла участь капела бандуристів з Тшебятова. На закінчення Ольга Табачник у дуєті з Петром Лахтюком виконали під бандуру українські народні пісні[77].

Дальше Петро Лахтюк, як дописувач під псевдонімом Петро Петренко статтю “Київські бандуристки у Щеціні” наголошує на прекрасному виступі тріо бандуристок: Маї Голенко, Тамари Грищенко, та Ніни Писаренко у Щеціні перед щецінською громадою[78].

На завершення діяльності Петра Лахтюка та капели бандуристів в 1971 році слід наголосити, що щецінські бандуристи активно взяли участь у IV фестивалю української пісні і музики, який був присвячений 15-річниці УСКТ[79].

1972 рік для бандуриста Петра Лахтюка і водночас голови Щецінського воєвідського правління УСКТ розпочався звітом про роботу та укладанням плану подальшої діяльності. Як наголошує газета “Наше Слово” - найцікавішим виявились звіти секретаря воєвідського правління в Щеціні, Петра Лахтюка...[80].

В 1972 році газета ”Наше Слово” майже не розповідає про діяльність капели бандуристів з Щеціна. Привертає увагу стаття Петра Лахтака під псевдонім ними буквами ПП, “Концерт українських артистів у Щеціні” в якій розповідає, що 23 листопада в Щеціні розпочались гастролі ансамблю “Червона Рута” та солістки Софії Ротару[81].

Дальше в 1973 році газета “Наше Слово” статтю “Концерт у Тшебятіві” наголошує, що 15 квітня тшебятівські уескатівці вшановуючи пам’ять Великого Кобзаря організували концерт в якому взяв участь і Петро Лахтюк, який прочитав доповідь про творчість Тараса Шевченка, а о після були виконані пісні у супроводі бандуриста Петра Лахтюка[82].

20 травня наголошує дописувач Ольга Ласка в статті “І Щецін уже підсумував зроблене”, наголошує, що відбулись звітно-виборчі збори на яких ансамбль бандуристів під керівництвом Петра Лахтака був відзначений за заслуги перед українською громадою Щецінщини[83].

Дальше Ольга Ласка в статті “Концерт у Щеціні” наголошує, що 19 травня в щецінському клубі УСКТ відбувся урочистий концерт присвячений 159 роковині з дня народження Тараса Шевченка. У художній частині виступив ансамбль бандуристів під керівництвом Петра Лахтака[84].

Дальше Іван Говерла в статті “Інсько - Шевченкові” розповідає, що 29 квітня ц.р. відбувся Шевченківський концерт в якому взяли участь щецінські бандуристи. Про життя і творчість Т.Шевченка розповів Петро Лахтюк, який вів програму з своєю ученицею Іванкою Гариляк. На завершення концерту П.Лахтюк проспівав під супровід бандури українські народні пісні[85].

Дальше розповідаючи про роботу Щецінського відділу УСКТ Петро Лахтюк у статті “З хроніки ВП УСКТ у Щеціні” наголошує, що у V фестивалі української пісні й музики УСКТ взяв участь і отримав диплом ансамбль бандуристів із Щеціна під керівництвом Петра Лахтюка...[86].

В наступній статті “Гурток у Пусткові” Петро Лахтюк(П.П.) наголосив, що при підтримці щецінських бандуристів вдалося організувати концерт української пісні у селі Пусткові [87].

В листопадовому числі “Нашого Слова” Петро Лахтюк (П.П.) в статті “Концерт у Щеціні”, наголошує що 10 листопада вокально-музична частина концерту відбулася завдяки виступам щецінських аматорських гуртків. Відповідну програму підготували щецінські бандуристи, програма яких перепліталася з програмою дитячих гуртків, якими керували Іван Сушкевич та Катерина Козак[88].

Завершує огляд діяльності капели бандуристів в Щеціні у 1973 році Петро Лахтюк (П.П.) статтю “Концерт бандурної пісні у Щеціні”, в якій наголошує, що 10 грудня в клубі УСКТ відбувся концерт в якому взяв участь ансамбль бандуристів з Щеціна під керівництвом Петра Лахтюка. Концерт почали бандуристи, які виконали українські народні пісні... під загальні оплески всіх присутніх[89].

Завершує Петро Лахтюк 1973 рік опублікованою статтею в “Нашому Слові” “Андріїв вечір у Щеціні” в якій наголошує, що 1 грудня ц.р. відбувся вечір української молоді. Петро Лахтюк побачив, що українська молодь вміє розважатися на основі українських культурних традицій. Як наголошує автор статті, склалась надія, що українська молодь Щеціна у січні 1974 року добре організує “Маланку”[90].

На початку 1974 року Петро Лахтюк(П.П.) статтю “Щецін - Степану Руданському” наголошує:” що Степан Руданський з дитячих років закохався у спів української бандури. Багато його співомовок виконувалося у супроводі бандури. На вечорі в його честь бандуристи під керівництвом П.Лахтюка подарували присутнім пісні на його слова...”[91].

В статті “Щецінська світлиця і конкурс...” наголошувалось що Рада світлиці УСКТ взявши про “Положення про музичний конкурс” вирішила відправити на конкурс бандуристів на чолі з П.Лахтюком. Дописувач “Нашого Слова” П.П. в своїй статті наголошував, що сучасним музичним інструментам не заглушити чудових акордів бандури - старовинної зброї кобзарів. Молодь прислуховується до звуків бандури, яка вичаровує уескатівський кобзар П.Лахтюк[92].

Дальше дописувач П.П. статтю “Щедрий вечір у Щеціні” наголошує на святкуванні Різдва українською громадою Щеціна.

Після вечері всі присутні співали колядки, українські пісні. Всі пісні та колядки виконувалися в супроводі бандури, на якій грав Петро Лахтюк[93].

Дальше статтею Шевченківський вечір у Щеціні Йосиф Бак наголошує, що уескатівська громада відзначила день народження великого Кобзаря музично-пісенними виступами в яких відзначився грою на бандурі Петро Лахтюк. В супроводі його бандури співала українські пісні Ірина Солодуха[94].

Дописувач до “Нашого Слова” П.П. статтею “Засідання президії ВП УСКТ в Щеціні” наголошував, що щецінські бандуристи стали загальновідомими не тільки в Польщі, Україні але й в світі. Слід бандуристам розвивати дитячий гурток бандуристів, готувати собі поповнення...[95].

В наступній статті “Оцінка діяльності світлиці в Тшебятіві” дописувач П.П. наголошує, що Петро Лахтак, який побував там побачив, що гурток бандуристів під керівництвом Івана Бабицького активно працює і буде в подальшому виступати не тільки на шевченківських концертах в Тшебятіві, але і в Щеціні. Тшебятівських бандуристів хочуть бачити і чути на всіх інших культурних імпрезах[96].

Оцінюючи діяльність бандуристів в контексті діяльності Щецінської світлиці УСКТ, П.П. в статті “Діяльність щецінської світлиці УСКТ”, наголошує, що в Щеціні під час засідання ВП УСКТ серед питань, що стояли на денному порядку, розглянуто та оцінено діяльність та форми праці колективу бандуристів під керівництвом Петра Лахтюка, якому рекомендувалося і далі поширювати українське бандурне мистецтво в Польщі[97].

Дальше П.П. в статті “Польське радіо про УСКТ в Тшебятіві” наголошено про активну діяльність українських бандуристів в Тшебятіві і Щеціні, відмітивши діяльність Степана Шумки по виготовленню бандур та організаторські здібності Петра Лахтюка. На закінчення передачі бандуристи проспівали українську народну пісню “Ой ходила дівчина бережком”. Радіопередача про тшебятівських бандуристів, наголошував дописувач до “Нашого Слова” П.П., записана на магнітофонну плівку і в клубі УСКТ в Щеціні в кожний час її можна прослухати[98].

П.П. у статті “Вечір знайомств у Щеціні” наголошує, що українській управі в Щеціні відбувся вечір знайомств, де друга

частина вечора була заповнена музикою та піснями в супроводі бандури Петра Лахтюка[99].

1975 рік традиційно для щецінських бандуристів розпочався виконанням українських колядок та щедрівок у супроводі капели бандуристів під керівництвом Петра Лахтюка, наголошує Ольга Ласка в статті “Дискусія про конкурс”. Всі почали готуватися до конкурсів, які УСКТ заплановані на 1975 рік. Почалили готуватись до конкурсів і щецінські бандуристи[100].

“...Всю свою майстерність гри на бандурі, бандуристи, як наголосив Петро Лахтюк в статті “8 березня у Щеціні” - застосували під час цього святкування...”[101].

Дальше, наголошує Б.Мацієвич у статті “Під струни бандур”: ” У щецінському палаці молоді 30 листопада відбувся черговий огляд художніх гуртків УСКТ в якому взяла участь і капела бандуристів під керівництвом Петра Лахтака. На концерті-огляді щецінські бандуристи представились у програмі відповідній для свого жанру”[102].

В 1976 році капела бандуристів зі Щеціна під керівництвом Петра Лахтюка гучно репрезентувала на шевченківському святі - Кобзареве слово, наголошено в газеті, найкраще репрезентували бандуристи український народний спів під час Шевченківського концерту[103].

В 1977 році перша капела бандуристів з міста Тшебятова, яку організував Петро Лахтюк та керував під час виступу, гідно відзначила ХХ-ти річчя УСКТ. Окрім капели бандуристів Петро Лахтюк керував і хором, який теж виступив з успіхом[104].

Дальше дописувач “Нашого Слова” П.П. у статті “Виступ гданських студентів у Щеціні” наголосив на успішному виступі, який був на завершення підтриманий виступом багатолітнім популяризатором кобзарського мистецтва в Польщі, активістом у Щеціні Петром Лахтюком[105].

Як наголошує Б.Мацієвич в статті “Належну шану віддали Кобзареві”, окрім гри на бандурі та виступу капели бандуристів П.Лахтюк і А.Лич вперше виступили в дуеті на сцені і здобули визнання присутніх піснями: “Ой у лузі” та “Ой у полі вітер віє”[106].

Дальше газета “Наше Слово” наголошує, що на одному із концертів у Щеціні вперше виступив бандурист Петро Лахтюк із сопілкаркою, яка доповнила бандурне мистецтво грою на сопілці, що

дуже сподобалося присутнім, які побажали виконавцям продальших творчих злетів[107].

І завершує історичний екскурс про історію розвитку бандурного мистецтва в Україні, Польщі та світі у 1977 році Іван Шаповал, який в статті “Невмирущі струни бандури” наголосив:” що український народний інструмент ось уже два десятиліття функціонує в Польщі і очолює цей рух Петро Лахтюк. Організатором і художнім керівником першого гуртка бандуристів, який засновано в Тшебяткові, був Петро Лахтак, який не розстається з бандурою і донині”[108].

В 1978 році центральною подією в якій взяла участь капела бандуристів із Щеціна під керівництвом Петра Лахтюка були “Збори Щецинської громади”. Під час обговорення світлицевої діяльності у Щеціні, яку відтворив дописувач “Нашого Слова” П.П. у статті “Світлицева діяльність у Щеціні”, було наголошено, що:” у засіданні та обговоренні проблем діяльності Щецинської управи УСКТ взяли участь: доктор Степан Заброварний, магістр Михайло Козак, магістр Юрій Ліборський... Після засідання був організований невеликий концерт в якому взяла участь капела бандуристів на чолі з Петром Лахтюком”[109].

В статті “Вивченого не заховаю для себе, а передаватиму молодшим” дописувач “Нашого Слова” Б. Мацієвич наголошує: ”національний український інструмент - бандура вперше забринів на уєскатівській сцені в Тшебяткові на Щецинщині на початку 60-тих років. Місцеву семи-особову капелу бандуристів очолив Петро Лахтюк. Під його управлінням бандуристи успішно на чисельних уєскатівських концертах у Щецинському і Кошалінському воевідствах, а також у Варшаві. В той час тшебятівські бандуристи грали на інструментах, які виготовив також мешканець Тшеб’ятова Степан Шумка. Він був членом капели. Коли П.Лахтюк переїхав на постійне проживання з Тшебятова до Щеціна, помандрувала з ним і бандура. Згодом і в Щеціні під акомпонемент бандури виконувалися народні українські пісні, зі сцени лунали мелодії у виконанні щецинської капели бандуристів. Бандура ставала щораз популярнішим інструментом серед уєскатівців. Членів капели підготовляв до кожного виступу Петро Лахтюк, який з своїм колективом популяризував український народний інструмент у Польщі, що дає підстави називати його основоположником бандурної справи в повоєнній Польщі[110].

В 1979 році, наголошує дописувач “Нашого Слова” П.П. в статті “Шевченківський концерт в Тшебятіві”, відбувся великий вечір художньої самодіяльності в Тшебятіві в якому взяв участь бандурист Іван Бабицький, який виступив з дочкою. На завершення концерту виступив запрошений із Щеціна засновник бандурної справи в Штебятіві всесвітньо відомий бандурист Петро Лахтюк, який виконав чотири пісні, які своїм змістом доповнили штеб’ятівську програму...[111].

У 1980 році діяльність Петра Лахтюка сумує стаття доктора “Степана За броварного “Радіопередача про бандуриста”: “У середу 19 червня о 18 годині транслювалася по IV програмі польського радіо передача Терези Подеславської “Грай бандуристе, грай”, в якій виступив Петро Лахтюк. Українській громадськості Польщі Петра Лахтюка представляти не треба - це ж перший уескатівський бандурист, заслужений діяч культури. Не зважаючи на свій дуже вже не молодий вік, й не найкраще здоров’я він все ж часто сідає з бандурою, грає і співає. Ось і в згаданій радіопередачі, що велась у формі розмови, яка перепліталася з грою та співом на бандурі “Взяв би я бандуру”, “Бандуристе орле сизий” та ніші пісні, оповідаючи про свою діяльність, Петро Лахтюк наголосив, що вперше взяв бандуру в руки в 1962 році. Дальше залучив друзів у тшеб’ятіві і так виникла тшебятівська капела бандуристів. В 1965 році відвідав столицю України, Київ, де зустрівся з славною капелою бандуристів Олександра Мінківського, яка зіграла на його прохання на 60 бандурах “Реве та стогне Дніпр широкий”, що ще більше прихилило його до цього інструменту. Вже у Щеціні у 1968 році Петро Лахтюк далі розвивав своє самодіяльне мистецтво гри на бандурі. Він вивчає її історію, життя і творчість славетних кобзарів-бандуристів таких, як Остап Вересай та інших, формує новий колектив, який активно розвивається і нині.

Радіопередача “Грай бандуро, грай”, наголошує доктор С. Заброварний, транслювалася на всю Щецінщину і викликала у всіх поляків зацівлення...”[112].

Дальше на шпальтах газети “Наше Слово” виступає сам П.Лахтюк статтею “Про перший фестиваль у Сяноці”, в якій наголошує: ”Читаючи “Наше Слово” №40 за 4 жовтня 1987 року, я звернув увагу на знімок бандуристок із Перемишля під яким написано: ”Так вдаримо піснею! Торкнім бандуру! - довго лунав зі сцени в Сяноці веселий гомін струн бандур черемиських

бандуристок”. Цей знімок зробив на мене велике враження, бо після 20-х років пригадалося мені, що перший фестиваль української пісні, музики і танцю відбувся саме в Сяноці 22 і 23 липня 1967 року і мабуть, на цій же сцені. Це вже історія, і щоб іти вперед, треба оглядатись і назад та при кожній нагоді пригадувати наше минуле й відповідно оцінювати все...”. Пригадую, наголошує П.Лахтюк, що про перший фестиваль писалося у “Нашому Слові”, всі раділи успіху розвитку української культури в ПНР. Був також допис польською мовою Збігнева Дароша, в якому автор звернув увагу на бандуристів з Тшебятова:” ансамбль бандуристів у Польщі різноманітністю репертуару спонукає до виступів на біс”(“Наше Слово”, №33 від 13 серпня 1967 року). Хочу ще пригадати допис Ярослава Полянського, інструктора музики при ГП УСКТ: ”Між першим і другим фестивалем, прославлена капела бандуристів з Тшебятова, яку веде Петро Лахтюк, охопила чудову картину нашої давнини. Її можна сміливо назвати заслужено”... Почате мною кобзарське мистецтво в 1962 в Тшебятові - живе і розвивається, а доказом цього є молоді бандуристки, які продовжують започатковане кобзарське мистецтво і ще краще розвивають його. Хай якнайкраще прославляють вони українську пісню й музику в ПНР, бо бандура - це душа й серце українського народу”[113].

Дальше газета “Наше Слово” статтею П.П. “Граї бандуро” розповідає про діяльність капели бандуристів із Перемишля під керівництвом Ольги Левчишин з нагоди їх 10-ти літньої діяльності. Треба підкреслити, наголошував дописувач П.П., що авторка допису “Ювілейний концерт в 10-ліття “Бандури” (Наше слово №6 від 5.ІІ.1989р.) нічого не проминула і добре представила розвиток кобзарського мистецтва у Польщі. З’єднала сьогоднішню діяльність бандуристів з діяльністю тих, які були першими бандуристами тут, на польській землі, від 1962 року - Петро Лахтюк, з 1970 року Володимир Пай і Анна Хранюк, яка закінчила Київську консерваторію у класі гри на бандурі...[114].

...А дальше епоха відновлення незалежності Української держави і власне свою позицію по цьому питанню у 1992 році Петро Лахтюк висловлює на шпальтах Нашого Слова статтею “Дорогі друзі, члени славного хору Журавлі!...”: “ Вже маємо Українську Самостійну Соборну Державу - отже радіймо великій перемозі Українського Народу... З ювілейним поздоровленням! Слава Україні!”[115].

Дальше, як засвідчує газета “Наше Слово”, із-за старості і неможливості брати участь в українській громадській справі та очолювати кобзарську справу, із - хвороби, Петро Лахтюк відійшов від справ в Щеціні і 18 жовтня 2001 року на 95 році життя відійшов у Вічність... Як наголошував некролог надрукований в “Нашому Слові”, який подала Українська громада у Щеціні:” З глибоким сумом і жалем повідомляємо, що 18 жовтня 2001 року на 95 році життя відійшов у вічність видатний діяч Українського Національно-Визвольного руху, член ОУН з 1932 року, воїн та командир (політвиховник) УПА, довголітній в’язень ГУЛАГу, активіст УСКТ та Об’єднання Українців Польщі(ОУП), українець - волиняк, Петро Лахтюк - Пантелеймон Бондарчук. Похоронений 22 жовтня 2001 р. у Щеціні. Єднаємося у скорботі з дружиною Оленою”. (Українська громада у Щеціні).

Висловила скою скорботу і Управа гуртка та відділу ОУП у Щеціні:”Щецінська громада з глибоким сумом повідомляє, що 18 жовтня 2001 року на 94 році життя перестало битися серце видатного діяча і борця українського національно-визвольного руху та організатора громадського і культурного життя на Щецінщині бл. П. Петра Лахтюка (Пантелеймона Бондарчука). Понесли ми велику і болючу втрату. Дякуємо Вам, Пане Петре, за життя, віддане народові і громаді. Єднаємося у скорботі з рідними та побратимами Померлого, а особливо з п. Оленою Ласкою. (Щецінська Управа в ОУ в Польщі) ...”[116].

У 40-ковий день пам’яті Юрій Ліборський у “Нашому Слові” в статті “Бандуристе, орле сизий...” чи Спогади про Петра Лахтюка”, наголосив:” Згідно з нашою традицією, в 40-вий день після відходу у вічність 2 грудня 2001 року відбувся в домівці Щецінського відділу ОУП врочистий вечір, присвячений пам’яті Петра Лахтюка (справжнє прізвище Пантелеймон Бондарчук) - людина, для якої бандура, гра на ній, навчання інших та організування ансамблів було всім, а перш за все в тих складних часах, єдиним дозволеним способом на визначення своєї національної приналежності, пошани, до рідної культури і традиції, а також засобами боротьби - в мирний час за ідею Української національної незалежності. Дружина Його життя - Оля Ласка під час цього вечора сказала:” що в житті мала лише одну суперницю - бандуру, котру, зрештою, як штатний працівник воєвідського правління УСКТ привезла в 1961 році з Варшави до Щеціна. Інструмент цей був подарований Міністерством культури УРСР Міністерству культури Народної Польщі, а відтак знайшовся в

Головному правлінні УСКТ, яке також не знало, що з ним зробити, бо не було людини, яка б уміла на ньому заграти. Однак була така людина. Був нею Петро Лахтюк з Тшебятова, про що Оля Ласка знала, і тому бандуру привезла до Щеціна, а пізніше передала до Тшебятова”.

П.Лахтюк був звичайно бандуристом - аматором, а грати навчився в перехідному таборі в Польщі від каторжника-бандуриста Затоки, перед виходом із каторжної катівні.

Серйозно зайнятися грою на бандурі спонукала його ця ж Оля Ласка і від того часу не досить, що сам грав на цьому інструменті, то ще й цією пасією заражав інших, всюди там, куди кинула його покручена доля.

Раніше в Тшебятіві, пізніше в Щеціні вчив усіх охочих гри на бандурі, організуючи і тут, і там ансамблі бандуристів. Виїздив також з інструктажами до Варшави, Перемишля та інших місцевостей.

Якими способами здобував інструменти, де грав і для кого - це окрема історія, гідна розповіді, бо надзвичайно цікава - може ще колись буде написана.

У вечорі пам'яті взяли участь Його бувші бандуристи з Тшебятова і Щеціна. Прибули також бандуристки Анна Хранюк (Сивіцька) з Познані, з Перемишля Ольга Попович.

За ініціативою пані Стефанії Мици, бандура, на якій грав П.Лахтюк, була посвячена священниками, а пізніше, в спеціальній вітрині, перенесена у залу відчитів, щоби і старше, і зокрема молодше покоління, мало на виду її та зберігало в пам'яті людину, що пропагувала гру на ній, як приклад патріотизму і самовідданої суспільної праці. Зерно ним посіяне дало початок розвитку кобзарського мистецтва в Польщі, яке й далі плідно розвивається...”. Таким чином, наголошував Юрій Ліборський, було віддано шану людині гідній цього визнання, бо як сказав один з учасників згаданого вечора, шануймося перш за все самі, коли хочемо, щоб шанували нас інші[117].

В останній статті “У вінок пошани Друга і Побратима”, яка була подана на шпальтах “Нашого Слова” Юрієм Ліборським розповідається про життєвий і творчий шлях бандуриста Петра Лахтюка. Дописувач наголошує:”Засумувала щецінська українська громада. 18 жовтня 2001 року на 95-році життя відійшов у вічність член нашої громади Петро Лахтюк - правдиве прізвище Пантелеймон Бондарчук.

Народився він 9 серпня 1907 року в селі Великі Жабокрики (тепер Довгалівка) на Волині, в українській селянській багатодітній родині.

В 1933 році закінчив українську гімназію Кременці. Згодом молодий Панько подався до Варшави, де вступив на факультет української філології Варшавського університету. Викладали на ньому такі корифеї української вільної науки, як Роман Смаль-Стоцький та Іван Огієнко, пізніший митрополит Іларіон.

Як член Організації Українських Націоналістів з 1932 року карався в польських тюрмах, коли-то в травні 1937 року в усіх університетах Польщі проведено арешти українських студентів за приналежність до ОУН. Ось характерний епізод: коли під час II світової війни до Холма прибув митрополит Іларіон, щоб відновити Холмську єпархію Української Православної Церкви, на залізничній станції від імені української громади привітав митрополита його бувший студент Пантелеймон Бондарчук.

Вибух війни не дозволив закінчити університет, але не перешкодив взяти участь в організуванні українського шкільництва на Холмщині і працювати в ньому учителем.

Німецька окупація і розправа з новоствореним українським урядом Ярослава Стецька черговий раз усвідомили українцям, що можуть розраховувати виключно на власні сили. Не можна було дозволити на дальші терпіння народу і знущання над ним його ворогів - і тих великих, і тих малих.

Будучи членом ОУН, холмський учитель з Волині чинно включився в організування збройного рамена ОУН - Української Повстанської Армії, в ряди якої і сам вступив, де приділено йому роботу політвиховника.

Служив у сотні Шаблюка, пізніше був покликаний проводом ОУН на пост "Референта пропаганди Рівенської області". В руки НКВД потрапив у квітні 1944 року в селі Комарин біля Почаєва. Засуджений до страти, в смертній камері просидів чотири місяці. Остаточну кару смерті замінено на 25 років каторги.

Імперії потрібна була дармова робоча сила, а переважна більшість засуджених була молодими хлопцями. П.Бондарчук карався в таборах Воркути, що за Полярним колом, де працював у копальнях вугілля. Робота була дійсно каторжною, а вижив тільки тому, що з часом домігся в начальника табору перенесення до праці на поверхні. Вижити допомогло йому й те, що не курих. Курці, які харчові пайки міняли на сигарети, помирили скоро.

На каторзі у Воркуті промучився 12 років, щоб у квітні 1955 року вийти на волю....

До Польщі Пантелеймон Бондарчук приїхав восени того ж таки 1955 року, як репатріант(до війни був польським громадянином) під чужим прізвиськом оселився на західних землях в містечку Тшеб'ятові недалеко Балтійського моря і почав працювати книговодом в місцевій молочарні. Тут також зустрів жінку свого, випускницю відділу української філології на Вчительській студії в Щеціні - Олю Ласку, з якою в любові і злагоді прожив до кінця своїх днів. Ось так волиняк опинився над морем, хоч ніколи про це не мріяв.

Відразу ж включився в життя української громади Тшеб'ятова і околиць, члени якої попали тут внаслідок депортації акції "Вісла". Коли засновано Українське суспільно-культурне товариство, одразу вступив в його ряди, бо була це єдина легально діюча організація українців у Польщі.

Пантелеймон Бондарчук добре знав, що боротьба за Україну ще не закінчилася, змінилися лише її обставини і методи. Зі збройної треба було перейти до боротьби на ниві культури, бо ж усім відомо: якщо немає культури, то не має народу в сучасному його розумінні.

Керуючись патріотизмом та вищезгаданими мотивами, використовуючи природний музичний талант і вчительський досвід, спочатку створив і успішно вів чоловічий хор, а пізніше капелу бандуристів у Тшеб'ятові, яка своїх слухачів і глядачів надихнула вірою в невмирущість нації, підтримувала надію на перемогу української національної ідеї і піднесення з колін поневоленого українського народу.

Згодом наш бандурист переїжджає на постійне проживання до Щеціна, де одразу організує наступний гурток бандуристів, рівночасно - за марний гріш працює аж до пенсії секретарем Воеводського правління УСКТ.

Міг би ще попрацювати набагато довше на тій посаді, але тодішня влада не могла довше толерувати політвиховника УПА у штаті в повністю контрольованій нею організації українців Польщі.

За ціле своє життя цей палкий патріот ані на мить не втратив надії на те, що український народ таки здобуде незалежну державу, а він в цьому ділі буде мати свою скромну цеглину.

Пантелеймон Бондарчук... ніколи не дбав про матеріальні блага, ніколи не нарікав на свою долю. Його чесність була якби з іншого світу. Він був дуже дисциплінований, вів аскетичний спосіб життя і

до кінця своїх днів був вірний ОУН-нівській zasadі: "Борці за волю не п'ють алкоголю і не курять тютюну". Дійсно не пив і не курив, виростав у волинській православній родині, єдиною його релігією була Україна, про яку говорив завжди зі сльозами в очах."

Відійшла людина, наголошує у висновок у своїй статті Юрій Ліборський, написана великою літерою, будемо його згадувати, доки будемо жити, як взір людини, палкого патріота безмежно відданого своєму народові. Це один з тих, що стали у ряди і пішли в бій "за потоптану честь України, за поганьблену землю святу..." - "Дорогий Друже і Побратиме! Коли не судилося спочити на рідній Волині, хай чужа Щецінська земля буде Тобі легкою..."[118].

Таким чином у висновок дослідження наголосимо - Петро Лахтюк (справжнє прізвище Пантелеймон Бондарчук) відіграв велике значення у заснуванні, розповсюдженні, популяризації кобзарського мистецтва в повоєнній Польщі. Влане його таланти і надхнення невтомного поборника українського кобзарства слід поставити на чолі ряду українських бандуристів в повоєнній Польщі у ХХ столітті[119].

Отримавши бандуру він зрозумів, що боротьба за Україну набирає інших форм, культурно-просвітницьких, вона не закінчилася, вона змінилася, як і обставини та методи.

Зі збройної боротьби треба перейти до боротьби на ниві популяризації української культури, усної та пісенної народної творчості, українських народних інструментів. Патріотизмом рухав П.Лахтюком усе його довге життя, яке надихалося вірою у невмирущість української нації, що підтримувало його надію на відновлення української державності в Україні, збереження національної самосвідомості в українців Польщі. П.Лахтюк вірив в перемогу української національної ідеї, відновлення Української Соборної держави та піднесення до високого рівня світової, української національної культури... Таким чином, як засвідчує проаналізований матеріал з газети "Наше Слово", діяльність Петра Лахтюка в повоєнній Польщі з 1961 по 2001 роки по заснуванню та розвитку українського кобзарства є визначальна, знакова і потребує подальшого дослідження[120].

Вона повчальна не тільки для українців в Польщі, але й сьогодні особливо в 2011 році може стати предметом зацікавлення і для українців в Україні, Білорусі та Росії...

Сьогодні як ніколи в українському мистецько-культурному житті, українцям, слід подумати над проблемою впровадження творчого

доробку Петра Лахтюка, його мистецько-культурних напрацювань, які він втілював своєю активною мистецько-громадською діяльністю в Польщі, в сучасне українське культурно-мистецьке та громадське сьогодні в Україні.

У висновок наголосимо, що боротьба за український інформаційний простір, українську мову, українську культуру, українське мистецтво та усну пісенну народну творчість з новітніми проявами українофобства, україножерства, набирає на нинішньому етапі, інших форм, культурно-просвітницьких. Ця боротьба за українську-Україну не закінчилася, вона сьогодні змінилася, як і обставини та методи сучасної високоінтелектуальної боротьби.

Сьогодні в 2011 році українська(україномовна), впершу чергу наукова, освітня, культурна та мистецька еліта повинна перейти до боротьби на ниві популяризації української мови, на її базі - науки, освіти, культури, мистецтва, усної та пісенної народної творчості, українських народних інструментів, що є повчальним для сьогодні з творчої та громадсько-патріотичної спадщини, українця, Петра Лахтюка.

З досвідом учасника національно-визвольної боротьби в 30-50 роках ХХ століття(політвиховник, референт служби проганди на Рівенщині ОУН-УПА) Петро Лахтюк усе своє свідоме життя інтелектуально боровся і надихався вірою у невмирущість українського духу, який підтримував його надію в відновлення стародавньої української національної культури та мистецтва, де останнє, кобзарська культура та мистецтво, в Польщі, зберігала його національну самосвідомість, віру в перемогу української національної ідеї, піднесення української культури та мистецтва до високого, світового рівня.

З відновленням Української держави в 1991 році, до якої він дожив в запальній культурно-мистецькій боротьбі, Петро Лахтюк наголошував:” що вибрав вірний шлях діяльності в 60-90-х роках, яким ішов усе своє свідоме життя у лоні української національної культури та мистецтва...”[121].

Список використаних джерел та літератури:

- 1.Юрій Ліборський. ”Бандуристе, орле сизий...”Спогади про Петра Лахтюка. - Наше Слово.- №4. - Варшава, 27 січня 2002р. - С.3.
- 2.Юрій Ліборський. У вінок шани Друга і Побратима. - Наше Слово.- №6. - Варшава, 20 лютого 2002р.- С.3.
- 3.Юрій Ліборський.”Бандуристе, орле сизий...”Спогади про Петра Лахтюка. - Наше Слово. - №4.- Варшава, 27 січня 2002р.- С.3.
- 4.Юрій Ліборський. У вінок шани Друга і Побратима. - Наше Слово. - №6.- Варшава, 20 лютого 2002р. - С.3.
- 5.А.Троян.“Щеціяни- Кобзареві”. - Наше Слово. - №13.- Варшава, 1 квітня 1962 р. - С.2.
- 6.Йосиф Бак. “Бандурист”. - Наше Слово.- №50.- Варшава, 16 грудня 1962р. - С.2.
7. Вербовий Мирослав. “Повертається втрачена слава”. - Наше Слово. - №50. - Варшава, 16 грудня 1962 р.
- 8.Петренко. Вистава і концерт в Тшебятіві. - Наше Слово. - №23. - Варшава, 9 червня 1963 р.
- 9.Йосиф Бак. Концерт в Бечині. - Наше Слово. - №16. - Варшава, 21 квітня 1963р.
- Йосиф Бак. Шевченкове свято в Тшебятіві. - Наше Слово. - №3. Варшава, 9 червня 1963р
- Йосиф Бак. Щецін Шевченкові. - Наше Слово.- №3. - Варшава, 9 червня 1963р.
- 10.Йосиф Бак.Дружній візит. До перебування в щецінському воевідстві української радянської делегації. - Наше Слово. - №25. - Варшава, 23 червня 1963 р.
- 11.Іван Зінич.IV воевідська конференція УСКТ в Щецині. - Наше Слово. - №18. - Варшава, 5 травня 1963 р.
12. Петренко.Урочисті збори в Тшебятіві. - Наше Слово. - №31. - Варшава, 4 серпня 1963 р.
13. Петренко. Концерт у Грфіцах. - Наше Слово. - №37. - Варшава, 15 вересня 1963 р.
14. Ялинка в Тшебятіві. - Наше Слово. - №22. - Варшава, 31 січня 1964 р.
15. Щецін - Шевченкові. - Наше Слово.- №16. - Варшава, 19 квітня 1964 р.
16. З діяльності УСКТ. Тшебятів вшанував пам'ять Кобзаря. - Наше Слово. - №44. - Варшава, 1 травня 1964 р.
17. Співпраця Щецінського і Кошалінського УСКТ. - Наше Слово. - №34. - Варшава, 22 серпня 1964 р.
- 18.П.Лахтюк.Українські фільми у Тшебятіві”. - Наше Слово. - №34. - Варшава, 22 серпня 1964 р.

- 19.Петро Петренко. Вісті з Тшебятова. - Наше Слово. - №50. - Варшава, 13 грудня 1964 р.
- 20.Петро Петренко. Біля ялинки. - Наше Слово.- №5. - Варшава, 31 січня 1965 р.
21. П.Петренко.Вісті з Тшебятова. - Наше Слово. - №8. - Варшава, 23 червня 1965 р.
22. В.Максимович. Вшанування пам'яті Великого Кобряря у Варшаві. - Наше Слово. - №8. - Варшава, 12 березня 1965 р.
- 23.Ярема Гудемчук. Зустріч з послом. - Наше Слово. - №8. - Варшава, 23 червня 1965 р.
- 24.Петро Петренко. До ХХ-ліття визволення міста Тшебятова. - Наше Слово. - №12. - Варшава, 21 березня 1965 р.
- 25.В.М.Хвала вроцлавським гуртківцям. - Наше Слово. - №12. - Варшава, 21 березня 1965 р.
- 26.Йосиф Бак.Щенцін-Шнвченкові. - Наше Слово. - №16. - Варшава, 18 квітня 1965 р.
- 27.П.Петренко. Концерт в Надажицях. - Наше Слово. - №12. - Варшава, 16 травня 1965 р.
- 28.П.Петренко.Про свято пісні і танцю. - Наше Слово. - №31. - Варшава, 1 серпня 1965 р.
- 29.П.Петренко.Концерт біля ялинки. - Наше Слово. - №6. - Варшава, лютого 1966 р.
- 30.П. Петренко.Тшебятівський гурток про себе. - Наше Слово. - №17. - Варшава 17 квітня 1966 р.
- 31.П.Петренко.Діяльність естради "Бандура". - Наше Слово. - №18. - Варшава, 1 травня 1966 р.
- 32.Й.Бак.Щецін-Шевченкові. - Наше Слово. - №18. - Варшава, 1 травня 1966 р.
- 33.Петро Петренко.Концерти в Реску і в Тшебятіві. - Наше Слово. - №27. - Варшава, 3 липня 1966 р. - С.6.
- 34.Й.Бак. Святкування Х-річчя УСКТ в Щеціні. - Наше Слово. - №48. - Варшава, 27 листопада 1966 р.
35. Петро Петренко. Дід Мороз у Тшебятіві. - Наше Слово. - №2. - Варшава, 12 лютого 1967 р.
- 36.О.Яворенко. Бандуристи УСКТ- Великому Жовтню. - Наше Слово. - №12. - Варшава, 19 березня 1967 р.
37. Петро Петренко. Концерт бандуристів в Келпині. - Наше Слово. - №20. - Варшава, 14 травень 1967 р.
38. П.Петренко. Ой співаночки мої. - Наше Слово. - №32. - Варшава, 6 серпня 1967 р.
- 39.Наше Слово. - №25. - Варшава, 18 червня 1967 р.
- 40.Наше Слово. - №26. - Варшава, 18 червня 1967 р.

41. Ярослав Полянський. П'ятий воєвідський. - Наше Слово. - №30. - Варшава, 23 червня 1967 р.
42. О.Я. Дні Грифіцької землі. - Наше Слово. - №28. - Варшава, 28 липня 1967 р.
43. Наше Слово. - №34. - Варшава, 20 серпня 1967 р.
44. П. Петренко. Ще про перший фестиваль. - Наше Слово. - №34. - Варшава, 12 серпня 1967 р.
45. Наше Слово. - №35. - Варшава, 28 серпня 1967 р.
46. Наше Слово. - №35. - Варшава, 28 серпня 1967 р.
47. Наше Слово. - в №34. - Варшава, 21 серпня 1967 р.
48. Я. Полянський. Між першим і другим фестивалем. - Наше Слово. - №44. - Варшава, 29 жовтня 1967 р.
49. Й. Бак. Не забули пом'янути. - Наше Слово. - №34. - Варшава, 16 червня 1968 р. - С.4.
50. П. Петренко. Зустріч з делегатом на IV з'їзд УСКТ. - Наше Слово. - №35. - Варшава, 24 червня 1968 р.
51. Наше Слово. - №36. - Варшава, 30 червня 1968 р.
52. Наше Слово. - №27. - Варшава, 7 липня 1968 р.
53. Наше Слово. - №28. - Варшава, 14 липня 1968 р.
54. М.З. Ольштинська радіостанція про наш фестиваль. - Наше Слово. - №29. - Варшава, 21-22 липня 1968 р.
55. Ярослав Залітач. Другий фестиваль був кращий. - Наше Слово. - №30. - Варшава, 22 липня 1968 р.
56. Наше Слово. - №33. - Варшава, 18 серпень 1968 р.
57. Петро Петренко. Концерт в Інську. - Наше Слово. - №1. - Варшава, 5 січня 1969 р.
58. Петро Петренко. Чи буде в Щеціні ансамбль бандуристів? - Наше Слово. - №2. - Варшава, 12 січня 1969 р.
59. Петро Петренко. Бандуристи в селі Бурово. - Наше Слово. - №6. - Варшава, 23 січня 1969 р.
60. Петро Петренко. З піснею від Чахова до Соснова. - Наше Слово. - №7. - Варшава, 5 лютого 1969 р.
61. М. Дз. Валч зворушив глядачів. - Наше Слово. - №22. - Варшава, 1 червня 1969 р.
62. М. Маркович. Вечір у щецінському клубі. - Наше Слово. - №48. - Варшава, 25 листопада 1969 р.
63. М.К. Пленум ВП УСКТ в Щеціні. - Наше Слово. - №51. - Варшава, 21 грудня 1969 р.
64. Петро Петренко. Бандуристи в Інську. - Наше Слово. - №8. - Варшава, 22 лютого 1970 р.
65. Наше Слово. - №16. - Варшава, 19 квітня 1970 р.
66. І. Зінич. Щецін-Шевченкові. - Наше Слово. - №15. - Варшава, 12 квітня 1970 р.

- 67.І.З. Шевченківський концерт у Варшаві. - Наше Слово. - №14. - Варшава, 4 квітня 1970 р.
- 68.І.З. Щецінщина – півроку пізніше. - Наше Слово. - №16. - Варшава, 19 квітня 1970 р.,с.6.
- 69.Петро Петренко. Загальні збори у Страхоціні. - Наше Слово. - №20. - Варшава, 17 травень 1970 р.
- 70.Петро Петренко. Концерт в Бечині. - Наше Слово. - №18. - Варшава, 3 травня 1970 р., с.6.
71. Петро Петренко. Концерт в Тшебяткові. - Наше Слово. - №26. - Варшава, 28 червня 1970 р.
- 72.О.Гнатюк. Щеціяни... - Наше Слово. - №27. - Варшава, 5 серпня 1970 р.
73. М.Дзвінка.Над бистрим голубим Сяном. - Наше Слово. - №34. - Варшава, 30 серпня 1970 р.
- 74.Наше Слово. - Варшава. - Січень,1971р.
- 75.Наше Слово. - Варшава, 1971, - Ч.19.
- 76.П.П.“Звітно-виборчі збори в Щеціні”. - Наше Слово. - Варшава, 30.V.1971. - №22.- С.6.
- 77.Наше Слово. – Варшава, 6.VI.1971. - №23. - С.6.
- 78.Петро Лахтук.“Київські бандуристки у Щеціні”. - Наше Слово. - Варшава, 7.X.1971. - Ч.42.
- 79.Наше Слово. - Варшава, 12.XII.1971. - Ч.50.
- 80.І.Зінич. Нарада штатних працівників Товариства. - Наше Слово. - Варшава, 27.II.1972. - Ч.9.
- 81.Наше Слово. - Варшава, 27.XI.1972.
82. П.П.Концерт у Тшебяткові. - Наше Слово. - Варшава, 6.V.1973. - №18.
- 83.Ольга Ласка. І Щецін уже підсомував зроблене. - Наше Слово. - Варшава, 24.VI.1973. - №25.
- 84.Ольга Ласка. Концерт у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 20.V.1973. - №20.
- 85.Іван Говерла. Інсько-Шевченкові. - Наше Слово. - Варшава, 3.VI.1973. - №22.
- 86.Петро Лахтук. З хроніки ВП УСКТ у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 14.VIII.1973. - № 41.
87. П.П.Гурток у Пусткові. - Наше Слово. - Варшава, 28. X.1973. - №43.
- 88.П.П. Концерт у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 25. XI.1973. - №47.
- 89.П.П.Концерт з нагоди 50-ти річчя СРСР у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 7. XII.1973.
- 90.П.П.Андрійв вечір у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 16. XII.1973. - №50.
- 91.П.П.Щецін - Степану Руданському. Наше Слово. - Варшава, 6. I.1974. - №1.
- 92.Щецінська світлиця і конкурс... - Наше Слово. - Варшава, 27. I.1974. - №4.
- 93.П.П. “Щедрий вечір у Щеціні”. - Наше Слово. - Варшава, 3. II.1974. - №5.

- 94.Йосиф Бак. Шевченківський вечір у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 27. III.1974. - №7.
- 95.П.П. "Засідання президії ВП УСКТ в Щеціні". - Наше Слово. - Варшава, 11. VII.1974. - №28.
- 96.П.П.Оцінка діяльності світлиці в Тшебяткові. - Наше Слово. - Варшава, 15. IX.1974. - №37.
- 97.П.П. Діяльність щецінської світлиці УСКТ. - Наше Слово. - Варшава, 22. IX.1974. - №38.
- 98.П.П. "Польське радіо про УСКТ в Тшебяткові". - Наше Слово. - Варшава, 6. X.1974. - №40.
99. П.П. Вечір знайомств у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 17. XI.1974. - №46.
- 100.О. Ласка.Дискусія про конкурс. - Наше Слово. - Варшава, 9. II.1975. - №6.
- 101.П.П. "8 березня у Щеціні". - Наше Слово. - Варшава, 6. IV.1975. - №14.
- 102.Б.Мацієвич."Під струни бандур". П.П. "8 березня у Щеціні". - Наше Слово. - Варшава, 21. XII.1975. - №57.
- 103.П.П. Шевченкове слово на сцені Щецинського палацу молоді. - Наше Слово. - Варшава, 25. IV.1976. - №17.
- 104.П.Петренко.І тшебятівці відзначили ХХ-річчя УСКТ. - Наше Слово. - Варшава, 27. II.1977. - №9.
- 105.П.П. Виступ гданських студентів у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 8. IV.1977. - №19.
106. Б.Мацієвич. Належну шану віддали Кобзареві. - Наше Слово. - Варшава, 17. IV.1977. - №16.
- 107.С.Солодуха Сопілка і бандура. - Наше Слово. - Варшава, 17. IV.1977. - №16.
- 108.Іван Шаповал. Невмирущі струни бандури. - Наше Слово. - Варшава, 28.VIII.1977. - №25.
- 109.П.П.Світлицева діяльність у Щеціні. - Наше Слово. - Варшава, 16. IV.1978. - №16.
110. Б.Мацієвич. Вивченого не заховаю для себе, а передаватиму молодшим. - Наше Слово. - Варшава, 30.VII.1978. - №31.
- 111.П.П.Шевченківський концерт в Тшебяткові. - Наше Слово. - Варшава, 13. V.1979. - №19.
- 112.Степан Заброварний. Радіопередача про бандуриста. - Наше Слово. - Варшава, 20. VIII.1980. - №29.
- 113.П.Лахтук. Про перший фестиваль у Сяноці. - Наше Слово. - Варшава, 29. II.1988. - №9.
- 114.П.П.Грай бандуро. - Наше Слово. - Варшава, 20. VIII.1989. - №11.
- 115.Петро Лахтук. Дорогі друзі, члени славного хору Журавлі! - Наше Слово. - Варшава, 22. III.1992. - №12.
- 116.Наше Слово. - Варшава, 12. II.2001. - №48.

- 117.Юрій Ліборський. Бандуристе, орле сизий...” Спогади про Петра Лахтака. - Наше Слово. - Варшава, 12. П.2001.- №48.
- 118.Юрій Ліборський. У вінок пошани Друга і Побратима. - Наше Слово. - Варшава, 10. П.2002. - №6.
- 119.В.Ідзьо.Засновник кобзарського мистецтва у повоєнній Польщі-Петро Лахтюк, за свідченнями матеріалів газети “Наше Слово”(1961-1970). - Науковий Вісник Українського університету. - М., 2006. - Т.Х. - С.175 - 184.
- 120.В.Ідзьо. Засновник кобзарського мистецтва у повоєнній Польщі - Петро Лахтюк-Пантелеймон Бондарчук, за свідченнями матеріалів газети “Наше Слово”(1971-2002р.). - Науковий Вісник Українського університету .- М., 2006. - Т.ХІ. - С.162 -169.
- 121.В.Ідзьо. Засновник кобзарського мистецтва у повоєнній Польщі, Петро Лахтюк-Пантелеймон Бондарчук, за свідченнями матеріалів газети “Наше Слово”(1961-2002р.). - Науковий Вісник Українського університету. - М., 2007. - Т.ХІІ. - С.128 - 144.

Наукове видання

Віктор Ідзьо

**Засновник кобзарського мистецтва у
повоєнній Польщі –
Петро Лахтюк – Пантелеймон Бондарчук,
за свідченнями матеріалів газети
“Наше Слово”(1961-2002рр.)
(Десятиліттю пам’яті присвячується
2001-2011 рр.)**

Видання II. - Львів 2015.

**Підписано до друку 19. 09. 2011. Формат 60x84/а
Друк резोगраф. Папір офсетний Гарнітура
pragmatika.
Ум. Друк. Арк. 32, 81. Обкл.- вид. Арк 23, 48.
Наклад 300 прим. Зам № 865.
Львів, 2015р.**

